

ZATURDAG, 3 JULIJ

Advertentien van Zes regels en daar beneden worden tegen 1,00 geplaatst; meer dan Zes regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 25 cents segeelrecht betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 2 Julij.

PROTESTANTSCH E VEREENIGING

ONDER DE ZINSPREK: UNITAS.

XII.

Toutes les sociétés secrètes sont instituées pour détruire la société officielle.

Nadat wij uit enkele karakteristieke uitdrukkingen, van de zoo langen tijd met zorg geheim gehouden aanspraken en verslagen van presidenten en sekretarissen van *Welstand* ontleend, vernomen hebben, welk doel dit genootschap zich te bereiken heeft voorgesteld: „de bewaking, namelijk, van het overwigt der protestantsche Kerk in onze nationale belangen, in onze maatschappelijke inrigtingen, in onze huishoudelijke aangelegenheden, met andere woorden: het overwigt der Protestanten op, niet hun evenwigt met de belijders der overige gezindheden (1), — hun overwigt, gehandhaafd door eene over de gansche uitgestrektheid des lands verspreide Nationale Vereeniging van Protestanten, die met „geheimzinnigheid“ werkzaam behoort te zijn; nadat wij er daal op bedacht te zijn, dat het genootschap, in protestantsche handen te doen overgaan; — nadat ons zulke vreemde dingen openbaar zijn geworden, rijst van zelf de vraag op, welke middelen *Welstand* dan toch wel te zijner beschikking mag hebben, welke middelen het dan toch wel mag aanwenden, om zich met de, althans geslachten, verwezenlijking van zijn grooten plan te doen wettigen?

Wij stellen ons voor, in de volgende regelen eenige bijdragen te leveren tot de oplossing van die vraag, van welke oplossing, zoo wij ons niet bedriegen, deze de kuruse en voor ons troostvolle moraal zal zijn: dat, welke aanzienlijke mannen het pogen van *Welstand* ook ondersteund mogen hebben, welke kretten van haat en volksopruijing *Welstand* ook moge geslaakt hebben; over welke kolossale schimmen *Welstand* te beschikken moge hebben — het echter ander een stoffelijk opzigt niets dan teleurstelling inoogst, en verplicht is, in zijn laatste gehouden verslag zoowel als in dat van het eerste jaar zijner vestiging, te erkennen, dat geene stoffelijke krachten tegen het onverwinnelijke Rome baten, of de zagepraal van het Katholicismus kunnen tegenhouden, ook om deze doofdeyvandige reden, door den president van *Welstand* zelf gegeven (aanspraak van 1843, blz. 8): „dat Rome een zoo trouwen bondgenoot heeft in dat inwendig gevoel van zwakheid, den mensch ingeprent, dat hem, ook zonder openbaring, tot de overtuiging leidt zijner afhankelijkheid van een hooger wezen!“

Wij zeiden dat *Welstand*, ter bereiking van zijn doel, op de heerschering en kraachtadige ondersteuning bogen mag van een groot aantal aanzienlijke mannen in den lande. Dit ons bevestigt is, gezins uit de lucht gesproken, want, op de ongemakbaarste getuigenissen, door de presidenten en sekretarissen van *Welstand* afgelegd. Mogten er derhalve onder degenen, welker namen wij in de aanspraken en verslagen van *Welstand* aangegevend hebben en thans willen overschrijven, eenige zijn, die geen recht hebben op den titel van bestuurders, beschermers of honoraire leden van *Welstand*, hun door de woordvoerders van dat genootschap geschonken — zij maken er dan ons geen verwijt van, maar slechts degenen, die de aanspraken en verslagen hebben opgesteld, waarin hunne namen voorkomen. Wij veronderstellen dat niet allen aldus bekend gemaakte gediend zullen wezen met de hun lappes-dezen weg door ons geschonken telebritteit. Dezen gelieven te bedenken, dat het er ook hier niet om te doen is hun eene aangename streeling des gevoels te bezorgen, maar veeleer een aan hunne bedoeelingen en daden beantwoordende belooning, die, al komt zij laat, of daarom niet minder doeltreffend om te zijn. „Tarditalem vindicta supplicii gravior compensat.“

Als de zoodanigen dan, die geacht kunnen worden,

(1) De afzetting komt ons bij de definitie, door het geheim genootschap *Welstand* van zijn eigenlijk doel gegeven, de bekende eisch van den heer Groen van Prinsterer voor den geest, „C. H. H. VAN DE HERVORMDE KERK.“

de Katholijken te willen aanvallen, om te veroveren op het gebied van het bijgeloof, die geacht kunnen worden door stoffelijke, met geheimzinnigheid aangevonde middelen, „het overwigt der protestantsche Kerk te willen bewaren in de nationale belangen, in de maatschappelijke inrigtingen, en in de huishoudelijke aangelegenheden in Nederland,“ — als de zoodanigen dan vinden wij in de aanspraken en verslagen van *Welstand*, o. a. de volgende personen vermeld:

(1)
Z. Exc. de minister der Hervormde Eeredienst (versl., 1833);
Z. Exc. de minister van Staat, Directeur-Generaal voor de zaken der Hervormde Kerk (1841);
Z. Exc. de Gouverneur-generaal van Neerlandisch West-Indië (1833);
Z. Exc. de Gouverneur van Overijssel (als zoodanig de bemoeijingen van *Welstand* bevorderende, door de zamenvoeging van kleine burgerlijke gemeenten, ter versterking van het aielortal der Protestanten in schaars met Protestant bevolkte gemeenten (1833);
Z. Exc. de Senaat-Gouverneur van Friesland (1839);
Z. Exc. de besturen der Hervormde Kerk, 17 stelske besturen en ringvergaderingen, 1111 „borkennits“ van den minister der Hervormde eeredienst (1836);
Generaal-majoor Des Tombe, provinciaal kommandant van Gelderland (1837);
Mr. P. Ras, liskaal van 's Rijks land- en zeemagt (1841);
De Rijks-ingenieur de Geus, als zoodanig, in zijne betrekking, de bemoeijingen van *Welstand* bevorderende (1842);
Lid der Staten-provinciaal en van den Raad van Utrecht (1842);
Het hoofd der faktori van de Nederlandsche Handelsmaatschappij te Batavia (1837);
Mr. J. van Bredehoff de Vicq van Oosthuysen, te Hoorn (1839);
Prof. J. Bosscha, te Amsterdam (vele jaren voorzitter van *Welstand*);
J. J. Carp, te Amsterdam (1840);
Prof. Hofstede de Groot en studenten der Groningsche Hoogeschool (1840);
Baron E. L. van Heeckeren, te Paramaribo (1839);
Mr. J. M. van Maanen, te Amsterdam (1838);
Prof. van Swinderen, te Groningen (1838);
Dr. J. W. Suringar, te Maastricht (1843); in plaats van Ds. J. Bugemagn, die eigendunkeljk heeft gewaagd verantwoord te doen van zijnen ring (zie verslag 1848, blz. 29).
Jhr. Mr. H. A. van Thije Hannes (1841);
Professoren en studenten (meest godgeleerde) der Utrechtsche Hoogeschool (1840);
S. Willeumier, te Amsterdam (1843);
D. van de Wijnperse, te 's Hage (1847).
Het zoude ons geene moeite kosten deze lijst van aanzienlijke mannen, bestuurders, beschermers en honoraire leden van het geheim genootschap *Welstand* nog te verviervuldigen; en wilden wij de namen opgeven der predikanten, die op het voorbeeld des ministers van Hervormde Eeredienst, der provinciale besturen der Hervormde Kerk, der Hofstede de Grooten en der „godgeleerde“ professoren aan de Utrechtsche Hoogeschool het werk van *Welstand* bevorderen — wij zouden niet weten waar van die lijst het einde te vinden. Genog evenwel zullen de geciteerde namen zijn ten bewijze, dat het in de aanzienlijkste standen onzer maatschappij niet aan de zoodanigen ontbreekt, die van „geen overwigt“ weten willen tusschen de belijders der verschillende gezindheden, maar slechts van een te bewaren, of liever — want het bestaat nog niet! — van een „op het gebied van het bijgeloof te veroveren overwigt der protestantsche Kerk!“

Laat ons nu nagaan, welke middelen al die aanzienlijke mannen en al die „aerwaaide“ predikanten uitgedacht hebben, om dat gewenschte overwigt op het bijgeloof te veroveren.

(1) De aangegevenen naam, welken wij in het verslag van 1843 aangegeven, laten wij oerblijvende onvermeld.

Dat daartoe stoffelijke middelen, niets dan stoffelijke middelen, moesten aangewend worden, hebben wij reeds gehoord en volgde uit den aard der zaak. Immers, instellingen worden in stand gehouden door de aanwending van dezelfde middelen, die haar tot stand hebben gebracht. En welke middelen hebben het Protestantismus tot stand gebracht? Merkwaardig is de bekentenissen van den voorzitter van *Welstand*, naar aanleiding van deze vraag. Het Protestantismus ware niet tot stand gekomen zonder de stoffelijke ondersteuning der Vorsten en der vermogende aanzienlijken, zeide prof. J. Bosscha, in zijne aanspraak van 1842, blz. 9. En, als waren deze woorden nog niet overtuigend genoeg, daarom breidt hij ze nog volgender wijze uit: „Ik houd het daarvoor, dat, zoo de reine Evangelieleer (!!) door onze kerkhervormers gepredikt (!), niet door de ondersteuning van godorezende vorsten (hijv. de bigamist Philips van Hessen en de wellustige vrouwenmoeder Hendrik VIII) en vermogende aanzienlijken (2) „gehele kerkelijke zaairommen“ het „gehele“ „de volken van het protestantisch Europa“ (!) „nog onder den gebelienning van „Pauze“ en „Prekiken“ „doodt“ „zuichten“. Stoffelijke middelen derhalve hebben aan het Protestantismus een zekere „kerkelijke zelfstandigheid“ gegeven; stoffelijke middelen moeten het dus ook op de been houden; en door stoffelijke middelen moet daarom dan ook het „overwigt der protestantsche Kerk op het bijgeloof veroverd worden.“

Door welke middelen zal *Welstand* daar meer bepaaldelijk naar streven? Het antwoord in een volgend No.

Noodkreet van het Protestantismus.

Aan de *Kreuzzeitung* wordt uit Silezie dd. 21 Junij geschreven:

De vrede tusschen de evangelische en Roomsche belijders, die in geen land ter wereld op zulke heftige grondslagen berustte als in Silezie, is verstoord, en wij voorzien het waarheen deze eenmaal ontvontte strijd zal voeren? Wij zullen daarover wel niet klagen in zooverre als de strijd altoos beter is dan geestelijke slaap, en als wij in de vaste overtuiging van de waarheid onzer hervormde belijdenissen op onze zegepraal vertrouwen. Besniettemin kunnen wij dezen strijd niet aanschouwen zonder diepe smart, omdat een geheel andere vijand ons bedreigt, tegen wien wij ons moesten genoopt voelen gemeenschappelijk met de roomsche belijders te strijden; en omdat die strijd ontstaan is, niet uit het echte antagonismus der hervorming tegen Rome, maar uit „zuakkelijke en vleeschelijke angst voor Rome.“

Wij willen daarmede geenen steen oprapen tegen onze waardigen superintendent-generaal, die de asch van de gloeiende kolen heeft afgeschud: hij heeft niet anders kunnen handelen tegenover de stemming van zijne geestelijkheid en van de gemeenten zijner parochie; doch deze stemming, deze schroomvallige, kleingelovige, ja ongelovige stemming moeten wij streng wraken.

Eenige paters Jesuiten komen in een half roomsch-katholijk land. De regering verbiedt hun het openlijk optreden niet, omdat overal waar de Jezuiten sedert 2 jaren hunne missien hebben gehouden, hunne werkzaamheid onder de roomsche bevolking — ten minste voorbijgaand — gezegend is geweest en men nergens klagen over proselytenmakerij vernomen heeft. Toch verschrift nu de evangelische helft der bevolking van dit land Zij beschuldigt de regering dat deze het land roomsch wil maken, en ziet in den geest reeds het gansche werk der reformatie verwoest! Moeten dan de Roomschen niet gelooven dat er onder de evangelische bevolkingen geen geloof meer bestaat aan de waarheid der hervorming, en dat de eenigste zekerheid voor het stand houden van het reformatiewerk bestaat in Rome's huidige onafge-

(1) Verg. Les propos de table de Martin Luther, traduits par Guisère Brundt, Paris, 1844.

(2) „Het is niet aan den oververden den Nederlanders, maar aan den zoon der aarde, aan Graaf Pijls, die, om zijnne schulden te betalen, een bevel heeft gegeven van zijnne zoon, het „onderkoning“ van Napels, — en zo aldus moet van de zogenoemde kerkhervormers in de Nederlanden te vreezen.“ En dat zoude hij ook niet. Men vraag het slechts aan prof. Bosscha!

righeid? *Moeten* zij dan niet gelooven dat het ons in der daad aan allen positieven inhoud ontbreekt? en moeten wij het ons niet met beschaamde kaken laten welgevallen, dat een roomsch-katholijk geestelijke, de kapellaan Harzog, te Berlijn ons toeroept:

»De tijd der beslissing nadert. Gij hebt eeuwig tegen het Katholicismus als den zetel van alle verdoeming en van alle bijgeloof, en tegen de Jezuiten als knechten der duisternis geijverd en u zelve geroemd als mannen van licht en kracht; welan, staat dan nu pal en strijdt eenen eerlijken strijd, maar ontwijkt niet als lafaards het gevaar.

»Houdt insgelijks missiën, zendt uwe predikanten rond; bezit gij licht en waarheid, dan zal het volk beide met vreugde aannemen en niet de papistische duisternis in den armen vallen. Het zou, voorwaar, een slechte dunk zijn, dien het Protestantismus van zich zou geven, indien het na een 300 jarigen arbeid onder de volken geen dieper wortels geschoten en niet meer sympathie had verwekt, dat dan bij een eenigzins krachtigen vleugelslag van het honderdwerf voor dood uitgetreten Katholicismus en bij de annadering van eenige Jezuiten aanstonds de overgang der protestantsche massa's zou te vreezen zijn.

»Gij, mannen des lights, moest u meten — ernstig en moedig — en voorwaar dan zou het volk u toelichten, indien gij het waarheid boodt. In de plaats daarvan zijt gij bevreesd en zoudt u gaarne achter lang vergeten politiek-wetten, achter edikten van onverdraagzaamheid en achter de wereldlijke magt verschuilen en deze op het Katholicismus afwenden. Doch bedriegt u niet, de tijd is geweldig veranderd. Want ofschoon de *Vossische Ztg.* in haar nummer van 10 Junij 25 maal het woord »Jezuiten" op eene vrij onzachte wijze uitgalmt, ofschoon de verschillende bladen elkaar overtreffen in aanvallen tegen het Katholicismus en de Jezuiten, ofschoon alle hefbomen weder in beweging gebragt worden om het duister fanatisme tegen ons op te rokken; in weerwil van dat alles gaat de Katholieke Kerk haren ernstigen en vasten gang, en laat zich door niets van het spoor brengen. Om vooruit te komen heet zij de Jezuiten niet noodig, maar juist *gij* met uw geschreeuw, *gij* met uwe Jezuiten-polka's, met uwe Jezuiten-pest en al dat verroeste wapentuig van lang vervlogen treurige tijden, *gij* roept de Jezuiten en trekt de opmerkzaamheid der volken op hunnen arbeid."

Ja voorwaar, (dus vervolgt de klaagstem in de *Kreuzzeitung*) het optreden der Jezuiten had ons moed moeten geven, in plaats van ons te neder te slaan — wij hadden niet tot de reisprediking onze toevlugt moeten nemen als tot eene afgeperste zelfverdediging, maar wij hadden ons moeten verheffen tot eenen blijmoedigen naajver, beschaamd dat eene van het ware *Evangelie* zoo ver afgeweken zuster ons eerst met haar voorbeeld heeft moeten voorgaan. Doch zekerlijk konde het niet anders gaan, zoolang als wij ons tegenover Rome op geen ander standpunt gevoelen dan dat van »het licht" tegenover »den nacht der verdoeming;" zoolang wij tegen Rome niets anders weten voor den dag te brengen dan de »misbruiken der priesterheerschappij" en geene bewustheid verkrijgen van de tegenstelling des inhouds van ons geloof tegen het geloof van Rome. Zoolang zal Rome op ons steeds de bovenhand behouden, en als een wel toegerust heirleger een verstrooiden landstorm te gemoet treden.

Doch laten wij eerst de bewustheid krijgen, gelijk onze vaders ten tijde der reformatie, dat de roomsche kerk vol is van valsehe leeringen en in dezelve haar wezen zoekt, gelijk zij zelfs de te Trente genomen zuiveringsproeven van zich heeft afgestooten; dat hare leer van het misoffer, van de regtvaardiging door de absolutie, van het toelaten der aanbidding van heiligen en reliquiën (!) en van het pausselijk gezag lijnrecht strijdig zijn met de Schrift, en dat de onverschachte schat van het zuiver woord Gods ons wedergegeven en bij ons behouden is trots alle gruwelen der verwoesting van de laatste eeuwen — alsdan zal de zaak verkeeren en wij zullen vol vertrouwen zijn. Doch om daartoe te geraken moet het volk eerst weder weten wat *eigenlijk Gods woord is*, en de taak van dit te leeren zouden wij vooral in onze provincie aan de predikanten, reispredikers en onderwijzers van kinderen dringend en sneekend op het hart willen drukken.

In de onlangs gehouden algemeene vergadering van aandeelhouders in de Nederlandsche Rijn-Spoorwegmaatschappij, welke met algemeene stemmen tot haren voorzitter den heer Mr. Faber van Riemsdijk benoemde, waren vertegenwoordigd 45,294 aandeelen, te zamen uitbrengende 720 stemmen. Reeds voor het begin der vergadering waren aan de aanwezige deelhebbers rondgedeeld gedrukte exemplaren van de balans over het dienstjaar 1851/1852 en eenige daarbij behoorende staten, welke sedert eenige dagen ter sekretarie van de maatschappij hadden ter vizie gelegen. Daaruit blijkt, dat het onderhoud van den weg heeft gekost f 80,843,26½, dat der gebouwen, hoofdstations f 11,782 89, de dienst der locomotieven f 72,142 47½, het vervoer f 93,179 44, de algemeene dienst f 22,164 07, algemeene onkosten

f 20,367 46, hebbende alzoo de exploitatiekosten bedragen f 300,479 60. De ontvangsten op den weg hebben bedragen f 66,330 45½, diverse baten f 8,505 18½, ontvangene renten en onbetaald gebl. coupons f 4,715 72½, winst op verbruikte voorwerpen, enz. f 975 01½, totaal f 670,536 40, zoodat, na aftrek der uitbetaalde renten ad f 318,720 60, de exploitatie-rekening sluit met een batig slot van f 51,317 22. De winst- en verliesrekening over 1851—1852 sluit met een nadeelig slot van f 34,953 18. Bij monde van den sekretaris werd door de direktie verslag uitgebragt over de lotgevallen der maatschappij gedurende het afgelopen jaar. Eerst werden toegelicht de hierboven vermeldde financiële staten. Uit de bespaarde renten zal aan de deelhebbers over het tweede half jaar wederom 60 cts per aandeel worden uitgekeerd. Met de Regering is door de direktie de overeenkomst gesloten, waartoe zij door de jongste vergadering van deelhebbers was gemagtigd. De noodige maatregelen waren genomen, om zoo spoedig mogelijk door onteigening in het bezit te komen der gronden, benoemd tot aansluiting van den weg aan Pruisen. Eerstdaags zal daartoe van regeringswege een wets-ontwerp aan de Staten-Generaal worden aangeboden. Het zal dus dienstig zijn om deze vergadering tot een niet zeer verwijderd tijdstip te adjourneren, ten einde alsdan de financiële maatregelen te behandelen, welke door de alsdan aan te vangen werkzaamheden zullen noodig geworden zijn. Inmiddels is door de direktie aan den ingenieur der maatschappij toegevoegd een tweede ingenieur, de heer J. W. Bake, bepaaldelijk met het doel om de werkzaamheden der aansluiting te besturen.

De heeren Splitgerber en Chaplin als direktoren, respectievelijk te Amsterdam en te Londen, moeten de af treden, worden als zoodanig met algemeene stemmen weder benoemd. De heeren Donker Curtius en Hesseling zijn later respectievelijk tot president en vice-president der direktie herkozen. De heer van Dam van Isselt wijst bij die gelegenheid op het onbetamelijke, dat bij benoemingen van kommissarissen of direktoren alles beslist wordt door een enkel persoon, toevallig houder van een groot aantal prokuratie, en van wiens goede of kwade luim de belanghebbenden geheel afhangen. Hij wenschte dat, wanneer het geldt benoemingen, de prokuratie zelve kon opgeven de namen der personen, welke men verkoos.

De heer van Dam van Isselt later nog eens het woord opvallende, zeide, dat men bij benoemingen was afgeweken van de gewone wijze van stemmen, die is, dat men namelijk eerst stemt op de personen, die men wil stemmen, de benoemingen even als gewone voorstellen behandelde; dat dit nu wel niet anders kon bij het groot aantal stemmen, hetwelk een enkel deelhebber soms heeft uit te brengen; doch dat dit spr. juist geeft de gelegenheid om als Hollander zijn leedwezen er over te betuigen, dat deze maatschappij, ten gevolge der laauwheid van onze Nederlandsche kapitalisten, in stede van *Dutch Rhenish*, liever behoorde te heeten *English Rhenish*; dat de Engelschen gebruik maakten van een regt dat hun volgens de statuten toekwam; doch dat het is eene schande voor de Nederlandsche kapitalisten, dat eene onderneming als deze, welke niets minder ten deel heeft dan het verbinden van onze twee voornaamste koopsteden met het buitenland, welke dus bloot Hollandsche belangen heeft te bevorderen, geheel door Engelschen geleid en aan Hollandschen invloed onttrokken wordt.

Tot kommissarissen der maatschappij zijn al de afstredende heeren benoemd, terwijl in de plaats der overledene heeren John Moss en Portielje, en van den heer van Rijckevorsel, welke bedankt heeft, zijn verkozen de heeren Thomas Edwards Moss, Tromp en Mr. M. H. Godefroi.

De vergadering werd niet gesloten, maar geadjournceerd tot een nader te bepalen dag, welke bij advertentie zal worden bekend gemaakt.

Alvorens de vergadering niteenging, deelde de heer van Dam van Isselt nog een bij hem opgekomen bezwaar mede, ontleend aan het regt verstand der statuten, voornamelijk voor zoo ver betrefte de verantwoordelijkheid der kommissarissen. Hij verklaarde zich echter voldaan met eene opmerking van den heer Holland, die zeide, dat men in Engeland de verantwoordelijkheid zoo veel mogelijk op de direktie alleen wilde doen rusten.

Ten slotte meende de heer Holland (een Engelsch deelhebber) nog te moeten antwoorden op de vroegere opmerking van den heer v. Dam v. Isselt, betreffende den invloed der Engelschen. Hij hoopte van harte, dat de Nederlandsche kapitalisten de groote waarde van dezen spoorweg zullen leeren inzien; dat toch deze spoorweg, welke voor de Engelschen slechts eene geldbelegging en niets meer was, voor de Nederlanders tevens was eene zaak van nationaal belang, dat de Engelschen, thans de meerderheid hebbende, natuurlijkerwijze in hun belang daarvan gebruik maakten, doch dat zij niets liever wenschten dan het grootste gedeelte der aandeelen te zien overgaan in handen van Hollanders, aan welker meerderheid zij zich alsdan gaarne willen onderwerpen.

De staat der Nederlandsche Bank, was op 30 Junij II. Omlopende bankbiljetten f 68,590,205, Munt en Muntmateriaal f 98,343,403,22½, saldo's van rekeningen-courant f 27,815,819,03½.

Men schrijft ons uit 's Hage:

De generaal-majoor baron Forstner van Dambenoy is met den eersten dezer maand benoemd tot minister van oorlog, en heeft zijne betrekking reeds aanvaard.

Zoo even berigten ons uit de residentie, per *Telegraaf*, 3 uur 20 minuten: »Het berigt nopens de benoeming van den baron Forstner bevestigt zich niet."

Te Alkmaar is tot lid der Tweede Kamer gekozen de heer J. J. Rochussen met 723 stemmen. De heer Borret verkreeg er 317 en de heer Salvador 54 stemmen.

Tot voorzitter der Kamer van Koophandel te Schiedam is verkozen de heer Mr. P. Loopuyt, en tot deszelfs plaatsvervanger de heer J. B. Noleet. Terwijl tot sekretaris is benoemd de heer Mr. A. Vernede.

De aannemers der Drentsche kanaalwerken in en om Meppel, vragen van het bestuur der Drentsche kanaal-maatschappij eene schadevergoeding van minstens f 15000, wegens het staken der werkzaamheden, ten gevolge van verschil, ontstaan tusschen gemelde maatschappij en vele ingezetenen van Meppel.

De kermissen te 's Gravendeel zijn bij besluit van den gemeenteraad aldaar afgeschaft.

NIEUWKOOP, 30 Junij. Heden werd door den Hoog-Eerw. heer Aarts priester van Holland en Zeeland E. S. van der Haagen, bijgestaan door den Zeer Eerw. heer A. C. Quant, Landdeken van Rhijnland, en eene talrijke priesterschaar, de eerste steen gezegend en gelegd aan de nieuwe R. K. Kerk; moge spoedig de laatste steen volgen van datzelfde gebouw, waaraan Nieuwkoop zulke groote behoefte heeft.

TILBURG, 30 Junij. Sedert een paar dagen is alhier sprake, dat H. M. de Koningin-moeder eigenares zoude zijn geworden van het paleis en enclave van dien, door Hoogstderzelver gemaal in der tijd alhier gesticht en aangekocht. (H)

STATEN-GENERAAL.
Zitting van Donderdag 1 Julij.

Heden hebben de afdelingen onderzocht de ontwerpen van wet: 1°. nopens de onteigening voor havenwerken te Groningen, en 2°. betrekkelijk de behoeftige gemeenten. Het onderzoek over het ontwerp van wet, wegens het Armbestuur, is gisteren in de afdelingen ten einde gebragt.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK

PARIS, 30 Junij. De Senaat houdt nog bijna dagelijks zitting, zoo om de door de volks-afgevaardigden aangenomen wets-ontwerpen uit zijn bijzonder oogpunt te onderzoeken, als tot overweging en vaststelling van Senaats-besluiten betreffende de inrigting van het hooge Staatsgerechtshof, de regeling van het bestuur van de overzeesche bezittingen en andere aangelegenheden. Men verwacht dat de zittingen van den Senaat nog een paar weken zullen aanhouden.

— Men leest in de *Moniteur* »De boodschap van den Prins-President heeft een diepen indruk gemaakt, waaraan het gansche land zal deelen. Eene opnoeming der volbrachte werkzaamheden was overbodig en zal beter te pas komen bij den aanvang der volgende zitting te gelijk met de uiteenzetting der ontwerpen, strekkende om daaraan een natuurlijk gevolg te geven. Thans wilde de President der Republiek het Wetgevend Lichaam danken voor de edelhartige ondersteuning die het aan zijne regering verleend heeft, en aan hetzelfde zijn gevoelens over de werkzaamheden der aan Frankrijk toegekende konstitutie mededeelen. Natuurlijk had de voorzitter begonnen de boodschap voor te lezen, toen reeds op alle banken van het Wetgevend Lichaam blijken van instemming gegeven werden. Die edele taal beantwoordde zoo juist aan de verschillende gesteldheid der gemoederen, dat zij ze alle als door toovermagt vereende. De waarheden welke de hartstogten trachten te bemantelen, die de broodschap in het licht stelt, werden achtereenvolgens en bijna zonder tusschenpoozing door de eenparige blijken van het welgevallen der vergadering beaamd. Door allen zijn die woorden toegejuicht, welke zoo eenvoudig, maar zoo juist het hoogst belangrijke resultaat der staatkunde van den 2 Dec. aanwijken: »Het staatsbestuur is niet langer dat onveranderlijke mikpunt, waartegen de verschillende oppositie-partijen strafeloos hare pijlen richtten."

— Ook de *Constitutionnel* vereenigt zich met de *Patrie* en de andere zoowel officieele als half-officieele organen der regering, om mede de woorden der pre-

Studenten toe te juichen en hun volkomen vertrouwen te betuigen in de gedane beloften.

— Men leest in de *Ami de la Religion*:
— Terwijl wij de *Boodschap* overnemen van den Prins-President volgens de avondbladen, en hulde toebrengen aan het godsdienstig inzicht van de uitdrakingen nopens het feest van de uitdeeling der Adelaars, moeten wij echter eene bemerking maken omtrent een woord, dat zekerlijk slechts eene schrijff- of drukfout is. De tekst dien wij voor oogen hebben, zegt: »Gij zaagt het trotsche leger, dat het land reddde, zich nog meer verheffen in de algemeene achting, door aanbiddend neder te knielen voor Gods beelden, die men het van het altaar af voorhield.»

Bij de plegtigheid van 10 Mei heeft Mgr. de Aartsbisschop van Parijs de Heilige Sacramenten, en de soldaten moesten nederknielen op het plegtig »ogenblik», toen onder het kanongebulder en tromgeroel, de Prelaat de onbevleete Hostie ophief, en van het altaar af aan de aanbidding van het leger en der ontelbare menigte voorhield, »Was daar niet Gods beeldenis, maar wel God zelf, onze Heer Jezus Christus, verborgen onder den geheimzinnigen sluijer van het Sakrament der Eucharistie, doch wezenlijk tegenwoordig met geheel zijn ligchaam, ziel en godheid op het altaar.»

— Zal de uitdrukking juist zijn dan moet de officieele tekst luiden; »Het leger.... aandachtig nederknielende voor God aan hetzelfde voorgelouden van het altaar af.»

— Het gouvernement heeft van de kamer van koophandel van Havre eene belangrijke memorie ontvangen ter aanbeveling eener verlaging van het inkomend regt op kofij.

— De president zal zich voor goed te Saint Cloud gaan vestigen, voor hij zijne uitstapjes naar de verschillende gedeelten van Frankrijk onderneemt. Men beweert nog altijd dat Lodewijk Napoleon wel degelijk voornemens is zich naar Algerië te begeven.

— De zomer levert ons weinig zonnige dagen; sedert ruim zes weken is het weder hier zeer ongunstig. Gedurende al dien tijd regent het bijkans onophoudelijk, en slechts nu en dan komt de zon voor korten tijd van achter de wolken tevoorschijn.

— De heer Recamier is alhier overleden, hij was 70 jaren overleden.

— Prins Canino zal worden benoemd tot directeur van den plantentuin met 30,000 fr. traktement.

— Men verneemt, dat Louis Blanc geamnistieerd zal worden.

— *L'Esperance du Peuple*, van Nantes, heeft eene waarschuwing ontvaard, »wegens» een artikel, waarin de legitimisten worden aangespoord tot weigering van den eed.

— In het departement du Nord, heeft de oogst van hantwortelen, sedert jaren geen zoo gunstig vooruitzicht opgeleverd als thans.

— Volgens berichten uit Algiers hebben de expeditionnaire kolonnes hare vereeniging bewerkstelligd en is de opstand onderdrukt.

— Men meldt uit Cayenne de behouden aankomst van het fregat *la Forte* met 400 gedeporteerden.

MADRID, 25 Junij. Door het bestuur der Nationale Schuld heeft heden de aanbesteding plaats gehad van £ 360,000, die, volgens het besluit van 3 dezer, zullen gebezigd worden tot amortisatie van de 5 pCt. inschrijvingen, uitgegeven ten behoeve van het Engelsche bewind, krachtens het verdrag van 28 October 1828. De leening is toegewezen aan den heer Vicente Bayo. De heeren Rothschild e. s., hebben, naar men veronderstelt, deel aan de inschrijving genomen door tusschenkomst van den heer Toledo; zij hebben als grondslag voor hunne berekeningen genomen den prijs der 3 pCt. en wel a 45½. Desniettemin werden de 3 pCt. h d n ter beurze a 46½ gedaan.

ENGLAND.

LONDEN, 30 Junij. In de zitting van het lagerhuis gaf de heer H. Berkeley te kennen, dat hij heden het gouvernement zou vragen of het de processieën der R. K. met geweld zou verhinderen.

De kanselier der schatkist gaf kennis, dat het geschil met Toskana, betrekkelijk het gebeurde met den heer Mather, geheel uit den weg geruimd was. Toskana had zijn leedwezen betuigd over het wedervaren van den heer Mather, en ondubbelzinnig erkend, als onafhankelijke staat, gehouden te zijn alle Britsche onderdanen, die in dat rijk mogten reizen of verblijf houden, te beschermen.

Ook Sir Harry Verney vroeg het woord, en deed het voorstel dat het huis zou verklaren, dat de uitzetting van drie geestelijken der Vrije Schotsche kerk uit de Oostenrijksche staten, in Jan. II., het gouvernement behoorde te nopen tot het nemen van afdoende en ernstige maatregelen.

De kanselier der schatkist zeide dat deze zaak reeds het vorige en tegenwoordige bewind had bezig gehouden: dat het gebleken was dat Oostenrijk ten deze vol-

gens eene niet algemeen bekende wet had gehandeld, en dus het vorige bewind alleen een beroep op het gezond verstand der Oostenrijksche regering had kunnen doen, om de geestelijken eenige schadevergoeding is schenken.

Lord Palmerston raadde den voorsteller aan zijne motie in te trekken, voornamelijk omdat men over de aanhangige zaak nog niet behoorlijk oordeelen kon. De Oostenrijksche regering hield de door de geestelijken gevraagde schadeloosstelling voor te hoog, het antwoord van de geestelijken was hierop nog niet ingekomen. De Oostenrijksche minister van buitend. zaken, graaf Buol, had aangeboden, om al de schade te betalen, welke de geestelijken geleden hadden op hunne reis van Pesth naar Weenen, en nog was op dat voorstel geen antwoord ontvangen. Hij ging daarna voort met de geheele loop van deze zaak na te gaan, en tot de gevolgtrekking te komen, dat deze geestelijken zeer slecht waren behandeld; doch de Oostenrijksche regering had niet uit onverdraagzaamheid zulk eene houding aangenomen, maar om zich eene kleine wraak te verschaffen over den weg, welke de Britsche natie had bewandeld met betrekking tot Hongarije en de Magyaren.

— De Katholieke provinciale kerkvergadering van Engeland zal den 6 Julij e. k. te Oscott, nabij Birmingham, worden geopend.

— De *Times* neemt de afscheidsrede van den Franschen President aan de Wetgevende Vergadering over, en voorspelt dat die van de Koningin, bij gelegenheid van de prorogatie van het Parlement, zeer daarbij zal afsteken.

— Te Stockport 10 mijlen van Munchen greep gisteren eene geduchte kloppartij plaats tusschen Iersch en Engelsch werkvolk. De hulp der militaire magt en het lezen der oproerakte werden vereischt, om de rust te herstellen; meer dan 70 personen zijn gevangen genomen, kerken en huizen zijn verwoest en eenige der strijders moeten het leven hebben verloren.

— Een arm handelaar te Gloucester, wiens broeder, eenige jaren geleden, naar Australië vertrokken was, ontving dezer dagen van hem een zeer welkom teeken van broederlijke liefde in den vorm van een klomp goud. In den bij het geschenk gevoegden brief schreef de broeder, dat hij naar de goudmijnen vertrokken was, en daar de klomp goud gevonden had, welke hij aan zijn broeder verzocht wel te willen aannemen, en de waarde daarvan te besteden om de noodige toebehoudselen te maken, ten einde zich zelf met zijn geheel huisgezin naar het groote goudland van het zuiden te begeven. Het goud is voor niet minder dan £ 400 verkocht. De handelaar uit Gloucester is door deze vorstelijke gift in staat gesteld om zich naar zijn broeder te begeven.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 1 Julij. Men schrijft uit Trier. De Koning van Pruisen is hier met groote plegtigheid ontvangen en met veel geestdrift toegejuicht. Onder verschillende deputaties heeft ook die van de Kamer van Koophandel te Luxemburg den Koning verzocht de tolvereeniging in stand te houden. Het antwoord moet geluid hebben, dat het te vreezen stond dat de tolvereeniging in hare tegenwoordige gedaante niet zou kunnen in stand gehouden worden.

— De kardinaal vorstbisschop Melchior van Diepenbroek is gevaarlijk ziek.

— Juliaan Schaller, de grootste belhamel der democratische partij te Freiburg, heeft volgens de *Ami de la Religion*, zijn ontslag genomen als lid van den grooten raad, onder voorwendsel of op grond van de intrekking der verpligtheid van den verkiezingsced.

BERLIJN, 1 Julij. Men houdt het alhier voor hoogst waarschijnlijk, dat het antwoord der Darmstadter koalitie-staten in de op Zaterdag aangeschreven zitting der folkonferentie zal inkomen.

— De *Const. Ztg.* houdt heden op te verschijnen, ten gevolge van de invoering der besluiten op de dagbladen. Er worden thans in Pruisen gedebiteerd 1671 verschillende Deutsche bladen, waarvan 718 belastingvrij en 953 belastingplichtige bladen.

— De Graaf von Arnim zal met het begin van Aug. zijn post als gezant te Weenen weder aanvaarden.

WEENEN, 29 Junij. De dagbladen deelen heerlijke beschrijvingen mede van een landelijk dansfeest bij Ofen. De Keizer werd door 24 jonge dames ontvangen, van welke 8 in het rood, 8 in het wit en de overige in het groen gekleed waren.

— De Keizer heeft op zijne reis reeds meer dan 3000 verzoekschriften ontvangen.

— De Oostenrijksche en Beijersche regeringen hebben eene gemeenschappelijke kommissie benoemd, die den Donau in deszelfs gansche uitgestrektheid op het gebied der beide staten in oogenschouw nemen en vervolgens de noodige voorstellen zal doen, ter herstelling en bevordering eener geregelde scheepvaart op dezen stroom. Deze voorstellen zullen tot grondslag dienen van eene latere overeenkomst, tusschen de beide

regeringen, ten behoeve van eene, op gemeenschappelijke kosten te ondernemen verbetering van deszelfs bediing en oevers.

— De beroemde Friedrich Hurter, de schrijver van het leven van Innocentius III, is in zijn post van rijks-geschiedschrijver hersteld.

— Onder de onvergetelijke Keizerin Maria Theresia, bragten de Joden alles in beweging om de vergunning te verkrijgen zich in Weenen voortdurend meer te mogen uitbreiden. Reeds hadden zij eenige raadslieden der Keizerin voor zich gewonnen. Doch vorst Kaunitz was steeds ongunstig gestemd tegen de voorstellen, die in het belang der Joden gedaan werden, en de Keizerin volgde schier altijd den raad van haren staatskanselier Kaunitz. Daarom poogden de kinderen Israëls een gehoor bij den staatskanselier te erlangen en namen tot dat einde hun toevlugt tot zijn kamerdienaar. Zij beloofden dezen 1000 dukaten, indien hij hun een gehoor bij den vorst wist te verschaffen. Doch vorst Kaunitz wilde de Joden volstrekt niet ten gehore toelaten. Eindelijk verzekerden dezen dat zij geen enkel woord tot den vorst zouden spreken, indien zij maar het geluk hadden voor den vorst te mogen verschijnen. Op die voorwaarde werden zij eindelijk toegelaten, doch tevens werden zij wel de kamerdienaar als de joden met eenstige maatregelen bedreigd, indien zij zich dauiden verstouten ook maar een enkel woord te spreken. Op het bepaalde uur kwamen nu de Joden en traden met gebukte hofden het vorstelijk kabinet binnen; daarop plaatsten zij een kistje met juweelen op de tafel; legden den wijsvinger op hunne lippen en verwijderden zich weder even stil als zij gekomen waren. Toen nu vervolgens in den Raad der Keizerin de Joden-kwestie weder ter sprake kwam, was vorst Kaunitz zeer stil en hield den wijsvinger op zijn lippen. Eindelijk vroeg hem de Keizerin wat dit te beduiden had, en nu verhaalde de staatskanselier den ganschen loop der zaak. Van dit oogenblik af, durfde geen der raadslieden een enkel woord meer ter gunste der Joden in brengen.

ITALIE.

Den 21 Junij heeft het kanon van den Engelsburg te Rome den verjaardag der troonsbeklimming van Z. H. Pius IX. verkondigd. Den 25, 26 en 27 zou er een *Udoo* plaats hebben ter gelegenheid der heiligverklaring van Pater Claver.

Z. Em. Kardinaal Amat is verheven tot de waardigheid van vice-kamerling, of kanselier der Heilige Roomsche Kerk. De eerste die dien titel droeg, was de H. Hieronymus, die leefde van het jaar 340 tot 420, onder Paus Damasus.

In den avond van 20 en 21 Junij was de stad Ancona geïllumineerd wegens den verjaardag der krooning van Pius IX.

Men schrijft uit Turijn, dat de heer de Collegno, zijn ontslag heeft genomen als Sardisch gezant bij de Fransche republiek. Die betrekking zou aan de heeren Sostegno en Cavour zijn aangeboden, die daarvoor hebben bedankt.

De Sardische Kamer van Afgevaardigden heeft in hare zitting van 26 Junij een aanvang gemaakt met de discussie over het wetsontwerp nopens het burgerlijk huwelijk. De eerste spreker, de voormalige minister van Justitie en onderwijs, de heer Deforesta, heeft het ontwerp bestreden en wilde het aan eene herziening onderwerpen. Ook de heer Galvagno, insgelijks een oud minister, wilde er wijzigingen in brengen.

BELGIE.

BRUSSEL, 1 Julij. Z. M. Koning Leopold wordt den 8 of 10 van Wiesbaden terug verwacht.

— Uit Bergen in Henegouwen meldt men, dat de wapening dier vesting met ijver wordt voortgezet.

STADSNIUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 2 Julij.

ONDERTROUWD (1 Julij): P. M. Friedrichs met P. C. Schmidt. T. A. F. van der Valk met C. M. L. Wolff. H. Tolsma met C. C. F. Lijher.

GETROUWD (1 Julij): Ph. H. Pape met A. A. A. Thoen. A. J. Koster met J. P. Vermeulen. B. van Tienen Baarschers met E. C. Olivier. H. C. van Delden met E. P. van der Hout. W. Ph. Mouchen met D. G. Gelke. H. C. Ravi met G. J. Dwars.

BEVALLEN (27 Junij): C. M. Salm, geb. Willink, D. — (30 Junij): M. D. Grivel, geb. Gryn, D. — A. C. Rolf, Jansz, geb. Sesbrugger, D. — (1 Julij): W. A. Oosterhuis, geb. Scheffer, D. — L. E. Blankenberg, geb. Muller, Z. — G. L. de Jonge, geb. Stokvis, D.

OVERLEDEN (26 Junij): Wed. A. Bonkhuyzen, 80 j.

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM, 1 Julij.

Aankoop van Huisak. Van primo Januari tot ultimo Juni 1864. Indiache, 5384 Bouda, 1864. 387 St. Domingo.

